

**STOSUNEK PRACY,
A UMOWA
CYWILNOPRAWNA**

Karol Nowak

Stosunek pracy

“Jest to stosunek prawny między pracownikiem a pracodawcą. W jego ramach pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę.”

Stosunek pracy, www.gov.pl/web/rodzina/stosunek-pracy (06.10.2023r.)

Stosunek pracy

Może powstać na podstawie:

- Umowy o pracę,
- Powołania,
- Wyboru,
- Mianowania
- Spółdzielczej umowy o pracę

Stosunek pracy

Stosunek pracy na podstawie SPÓŁDZIELCZEJ UMOWY O PRACĘ

- Dotyczy spółdzielni i jej członków
- W przypadkach nieuregulowanych w ustawie prawo spółdzielcze stosuje się przepisy Kodeksu pracy

Stosunek pracy

Stosunek pracy na podstawie WYBORU

- Następuje gdy z wyboru wynika obowiązek pracy w charakterze pracownika, czyli np. w przypadku stanowiska:
 - wójta/burmistrza/prezydenta miasta
 - starosty
 - marszałka województwa
- Rozwiązany jest wraz z wygaśnięciem mandatu

Stosunek pracy

Stosunek pracy na podstawie MIANOWANIA

- Nawiązuje go w oparciu o odrębne od Kodeksu Pracy akty prawne np. :
 - Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1136 z późn. zm.).
 - Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 171 z późn. zm.).
 - Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 984 z późn. zm.).
 - Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 615 z późn. zm.).

Stosunek pracy

Stosunek pracy na podstawie POWOŁANIA

Nawiązuje go w oparciu o odrębne od Kodeksu Pracy akty prawne.

- Nawiązywany jest na czas nieokreślony, jeśli nie został zawarty na podstawie przepisów szczególnych (jeśli został to w tym przypadku jest nawiązywany na okres objęty powołaniem)
- Powołanie może być poprzedzone konkursem
- Powołanie powinno być dokonane na piśmie i nawiązywane jest w terminie określonym w powołaniu lub w dniu doręczenia powołania (chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej)

Stosunek pracy - Umowa o pracę

- Zawierana jest na okres próbny, czas określony, czas nieokreślony
- Stosunek pracy jest nawiązywany w dniu określonym w umowie o pracę jako dzień rozpoczęcia pracy
- Pracownik może pozostawać w stosunku pracy z więcej niż jednym pracodawcą
- Zawierana jest w formie pisemnej

Stosunek pracy - Umowa o pracę

- Strony umowy
- Adres siedziby pracodawcy lub adres zamieszkania pracodawcy jeśli jest on osobą fizyczną
- Rodzaj umowy
- Daty zawarcia umowy i rozpoczęcia pracy
- Rodzaj pracy
- Miejsce wykonywania pracy
- Wynagrodzenie za pracę
- Wymiar czasu pracy

Stosunek pracy - Umowa o pracę

Umowa o pracę może być rozwiązana:

- na mocy porozumienia stron
- przez oświadczenie jednej ze stron z lub bez zachowania okresu wypowiedzenia
- z upływem czasu na który była zawarta
- za wypowiedzeniem

Stosunek pracy - Umowa o pracę

Wynagrodzenie na podstawie umowy o pracę

- Powinno być odpowiednie do rodzaju pracy i wymaganych kwalifikacji
- Pracownik ma prawo do wynagrodzenia jeśli czas niewykonywania pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy
- Pracownikowi nie przysługuje wynagrodzenie za wadliwe jej wykonanie z jego winy (jeśli wadliwość zostanie usunięta wtedy przysługujące pracownikowi wynagrodzenie odpowiednie do jakości produktu czy usługi)
- Pracownik ma prawo do wynagrodzenia w okresie czasowej niezdolności do pracy

Stosunek pracy - Umowa o pracę

Obowiązki pracownika

- Sumienne wykonywanie pracy i stosowanie się do poleceń przełożonych
- Przestrzeganie regulaminu, zasad BHP, przepisów pożarowych czasu pracy
- Chronienie mienia zakładu pracy
- Zachowywanie w tajemnicy informacji, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę

Stosunek pracy - Umowa o pracę

- Zaznajomienie pracowników z zakresem ich obowiązków, sposobem wykonywania, podstawowymi uprawnieniami i warunkami zatrudnienia
- Przeciwdziałać dyskryminacji i mobbingowi
- Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz prowadzenie szkoleń w tych zakresach
- Wyplacać wynagrodzenie

Stosunek pracy - Umowa o pracę

- Pracownikowi przysługuje minimum 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku, w ciągu doby i 35 godzin w ciągu tygodnia
- Pracownik ma prawo do przerwy trakcie pracy
- Pracownikowi przysługuje prawo do corocznego i nieprzerwanego płatnego urlopu wypoczynkowego
- Pracodawca może udzielić bezpłatnego urlopu pracowniczego na pisemny wniosek pracownika

Stosunek pracy - Umowa o pracę

Praca w godzinach nadliczbowych

- Jest dopuszczalna gdy konieczne jest:
 - ratowanie życia i zdrowia ludzkiego,
 - ochrona mienia lub środowiska
 - usunięcie awarii
 - szczególnych potrzeb pracodawcy
- Liczba godzin nadliczbowych nie może przekroczyć 150 w ciągu roku
- Za pracę w godzinach nadliczbowych pracownikowi przysługuje dodatek do wynagrodzenia

Umowa cywilnoprawna

„Do umów cywilnoprawnych zalicza się: umowy zlecenia, umowy o dzieło, kontrakt menedżerski, umowy agencyjne lub umowy o pracę nakładczą.”

<https://stat.gov.pl/metainformacje/sloownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/4127,pojecie.html>
(06.01.2024r.)

Umowy cywilnoprawne regulowane są przez kodeks cywilny

Umowa cywilnoprawna - Umowa zlecenie

- Polega na zobowiązaniu się przez zleceniobiorcę do dokonania określonej czynności prawnej dla zleceniodawcy
- Zleceniobiorcy przysługuje wynagrodzenie za wykonanie zlecenia, jeśli nie zobowiązał się on wykonać je bez wynagrodzenia.
- Zleceniobiorca nie może powierzyć zlecenia innej jeśli umowa na to nie pozwala, chyba że zmuszają go do tego okoliczności
- Umowę zlecenie można wypowiedzieć w każdej chwili

Umowa cywilnoprawna - Umowa o dzieło

- Polega na zobowiązaniu się przez wykonawcę do odpłatnego wykonania określonego przez zamawiającego dzieła
- Jeśli zamawiający dostarczył materiałów do wykonania dzieła wykonawca powinien złożyć rachunek i zwrócić nieużytą część.
- Jeśli wykonawca wykazuje duże opóźnienia w wykonywaniu dzieła zamawiający może odstąpić od umowy przed terminem jej zakończenia
- Jeśli dzieło zostanie wykonane wadliwie lub niezgodnie z założeniami zamawiający może wezwać wykonawcę do wykonania dzieła w dodatkowym terminie
- Wykonawca zobowiązany jest do odebrania dzieła

Podsumowanie

Kodeks pracy reguluje prawa, obowiązki i warunki pracy pracownika. Znajdziemy tam normy regulujące sposób w jaki pracodawca powinien zarządzać pracą pracowników i kreować środowisko pracy, oraz w jaki sposób, w jakich przypadkach i sytuacjach może rozwiązać z nimi umowę. Przepisy dotyczące umów cywilnoprawnych znajdujące się w kodeksie cywilnym nie rozstrzygają w sposób szczegółowy wielu z tych kwestii, skupiając się bardziej na samym przedmiocie, którego dotyczą, pozostawiając pozostałe z nich stronom zawieranej umowy. Tym samym wiele praw wynikających z kodeksu pracy nie przysługuje osobom, które zawarły umowy cywilnoprawne. Z drugiej jednak strony umowy cywilnoprawne zapewniają większą swobodę przy określaniu warunków wykonania dzieła czy zlecenia. Wybór umowy powinien więc zależeć od rodzaju wykonywanej czynności i jej charakteru.

Bibliografia:

- Stosunek pracy, www.gov.pl/web/rodzina/stosunek-pracy (06.10.2023r.)
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1465).
- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 530).
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1610 z późn. zm.).
- <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/4127,pojecie.html> (06.01.2024r.)